

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2025-54893 van:

Mevrouw XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, Volte 1C en afdeling Keer, onderdelen van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 28 juli 2025 een klaagschrift, gedateerd op 28 juli 2025, van mevrouw XXXX, hierna te noemen klaagster.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klaagster van 1 juli 2022 tot 1 december 2023.

Klaagster heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie heeft besloten om de klacht schriftelijk te behandelen en tevens om de klacht aan te houden in afwachting van de uitspraak met betrekking tot het rookbeleid van de rechtbank Oost-Brabant in oktober 2025.

Na die uitspraak heeft de klachtencommissie een onderbouwing van het verzoek van schadevergoeding van klaagster ontvangen op 12 november 2025. De reactie van de instelling op deze onderbouwing is door de klachtencommissie ontvangen d.d. 24 december 2025.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van juli 2022 tot december 2023.

3. Standpunt van klaagster

Klaagster verzoekt de klachtencommissie om haar klacht gegrond te verklaren. Zij verzoekt tevens om schadevergoeding.

Klaagster heeft door het rookverbod als gevolg van normovertredend handelen immateriële schade geleden, aldus klaagster. Zij heeft het verbod ervaren als een ernstige schending van haar recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 8 EVRM en artikel 10 Grondwet) en haar zelfbeschikkingsrecht (artikel 11 Grondwet) met relevante nadelige gevolgen, laat klaagster in het klaagschrift weten. Zij schrijft verder: *Door invoering van het rookverbod werd ik gedwongen om te stoppen met roken. Nergens op het terrein mocht meer gerookt worden en rookwaren werden niet meer in het winkeltje verkocht. Ik heb de periode dat ik niet mocht roken ervaren als één grote ellende. Er waren veel mzv'ers aanwezig en vooral in de binnentuin werd iedereen door het personeel en de mzv'ers extra in de gaten gehouden. Het voelde als een gevangenis!*

Ik had nooit rust en veel stress, want ik wilde roken. Voor veel geld kochten we illegaal soms sigaretten of shag en die werden in beslag genomen als begeleiding vermoedde dat je dit in je bezit had. Dan had je heel veel geld betaald voor rookwaar en werd je gefouilleerd en werd je kamer gestript. Dit is ook bij mij gebeurd. Als je rookwaar had werd dit in beslag genomen. Ik weet niet wat hierover allemaal in mijn dossier is gerapporteerd, maar ik vond het een vreselijke tijd met heel veel stress en spanningen. Het voelde alsof ik alle zeggenschap over mezelf en mijn leven verloren had.”

Klaagster verzoekt om dezelfde schadevergoeding als eerder door de klachtencommissie is toegewezen in een vergelijkbare zaak, aldus klaagster. Klaagster is voorts van mening dat het niet juist is dat haar verzoek hieromtrent niet in lijn zou zijn met de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken d.d. 18 juli 2024. Klaagster stelt zich op het standpunt dat schade als gevolg van een onrechtmatige huisregel niet valt onder te brengen in de bestaande Oriëntatiepunten. Bovendien, zo stelt klaagster, zijn de Oriëntatiepunten niet bindend en kan daarvan worden afgeweken als de omstandigheden daartoe aanleiding geven.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster blijkt niet uit de onderbouwing van de schadevergoeding die is aangeleverd door klaagster dat klaagster schade heeft geleden. Zij verzoekt de klachtencommissie om het verzoek om schadevergoeding af te wijzen.

Klaagster heeft volgens verweerster in het kader van TBS met voorwaarden een intern vrijwillige rechtspositie en had om overplaatsing kunnen verzoeken via de reclassering, aldus verweerster. Er bestaat tevens een vermoeden van illegale handel omdat op de kamer van klaagster “regelmatig grote hoeveelheden rookwaar” zijn aangetroffen.

Blijkens de aangeleverde rapportages heeft klaagster kunnen roken ondanks het rookverbod. Klaagster had vanaf mei 2022 begeleid verlof en vanaf maart 2023 onbegeleid verlof, waardoor zij ook buiten de instelling kon verblijven, daar kon roken en rookwaar op legale wijze kon kopen, aldus verweerster.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klaagster was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met voorwaarden opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klaagster klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klaagster kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klaagster klaagt over het algehele rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft geoordeeld.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling.

Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard. Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvvgz instelling geldend algeheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels. Hieronder volgt een chronologische opsomming van de uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant hieromtrent.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klaagster in de instelling wordt beheerst door de Wvvgz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klaagster ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moet maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van de het recht op lichamelijke integriteit van niet rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerder desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het algehele rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klaagster **gegrond** is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klaagster gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klaagster ten laste van de instelling.

Vanwege de diverse uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant, welke de klachtencommissie dient te volgen, volgt hierna een overzicht van het algemene kader en een chronologie van de uitspraken van de rechtbank.

I. Algemeen kader

De rechtbank Oost-Brabant heeft inmiddels meerdere keren beslist dat het algehele rookverbod dat binnen GGZE heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 30 november 2023 niet kon worden gebaseerd op de juridische grondslag waaraan huisregels dienen te voldoen. Huisregels regelen de veiligheid en de ordelijke gang van zaken en de rechtbank is van oordeel dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat een algeheel rookverbod (dus ook in de buitenlucht) noodzakelijk was voor die veiligheid en die ordelijke gang van zaken.

De chronologie in de uitspraken van de rechtbank is als volgt:

Bij beschikking van 30 november 2023 (ECLI:NL:RBOBR:2023:5564) heeft de rechtbank geoordeeld dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat het algehele rookverbod noodzakelijk is voor de ordelijke gang van zaken en de veiligheid binnen de accommodatie. Een verzoek om schadevergoeding heeft de rechtbank toen afgewezen omdat de klager in die zaak zijn verzoek om schadevergoeding onvoldoende had onderbouwd.

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtspraak gevolgd blijkens haar beslissing van 27 december 2023 (2023/062). Klachten tegen het algehele rookverbod zijn daarop gegrond verklaard en klagers dienen de schadevergoeding die zij op basis daarvan verzoeken te onderbouwen. Daarbij heeft de klachtencommissie verder overwogen dat het slechts verzoeken om een willekeurig bedrag aan schadevergoeding niet kan worden toegewezen. Zo'n verzoek dient te worden onderbouwd.

Bovendien heeft de klachtencommissie in deze beslissing overwogen dat het niet zo kan zijn dat als een klager als gevolg van het algehele rookverbod in het illegale circuit rookwaar koopt tegen (veel) hogere prijzen hij deze 'meerkosten' bij wijze van schadevergoeding op de instelling zou kunnen verhalen. Het kan immers niet zo zijn dat het feit dat er kennelijk -al dan niet illegale- handel in rookwaar bestaat die handel dan via de weg van de schadevergoeding door de instelling zou worden gefinancierd.

Bij beschikking van de Rechtbank Oost-Brabant van 7 juni 2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:3235) heeft de rechtbank opnieuw geoordeeld dat het algehele rookverbod niet geldig was en vervolgens ook beslist dat het ook mogelijk is om schadevergoeding te vragen als een klacht, die betrekking heeft op onjuiste toepassing van de huisregels, gegrond wordt verklaard.

In diezelfde beschikking heeft de rechtbank voorts beslist dat het 'aannemelijk' is dat een klager als gevolg van het algehele rookverbod nadeel heeft ondervonden in de vorm van spanning en frustratie op grond waarvan er recht bestaat op een schadevergoeding naar billijkheid.

Het niet mogen roken werkt aldus de rechtbank spannings- en frustratie-verhogend. In de onderhavige zaak bleek dat meerdere keren uit de voortgangsrapportages. De rechtbank heeft op basis daarvan een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend over een periode van 14 maanden (€ 1.400,-).

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtbank -in het algemeen- gevolgd, onder andere in haar beslissingen van 9 oktober 2024 (2024-039) en 28 juli 2025 (2025-53268) en de klachten over het algehele rookverbod gegrond verklaard en een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend dat het rookverbod in een individueel geval heeft gegolden.

In juli 2024 heeft het Landelijk Overleg Vakinhoudelijke Voorzitters (LOVF) van de Rechtspraak de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken gepubliceerd.

Onder verwijzing naar deze Oriëntatiepunten heeft de rechtbank Oost-Brabant in haar beschikking van 13 oktober 2025 (ECLI:NL:RBOBR:2025:7358) overwogen en beslist dat een cliënt aanspraak kan maken op een vergoeding van € 20,- per dag dat hij aan de hand van (bijvoorbeeld) de voortgangsrapportages aannemelijk kan maken dat hij 'enige schade' heeft geleden als gevolg van het algehele rookverbod. Daarbij verwijst de rechtbank specifiek naar gevoelens van frustratie en spanning en (dus) niet naar materiële schade, bijvoorbeeld omdat een cliënt in het illegale circuit meerkosten heeft moeten maken om ondanks het rookverbod toch rookwaar te kunnen bemachtigen.

De klachtencommissie acht het aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van juli 2022 tot en met 30 november 2023 gevoelens van spanning en frustratie kunnen hebben opgeroepen bij klager. Met name doordat klaagster gedurende gehele periode met verlof kon gaan (dus buiten de instelling kon roken en rookwaar kon kopen) brengt voor de klachtencommissie mee dat klaagster op de dagen dat voor haar een verlofplan gold zij minder last, hinder en stress heeft ondervonden van het rookverbod dan op de dagen dat voor haar geen verlofplan van toepassing was. De klachtencommissie matigt de schadevergoeding voor de dagen waarop voor een klager een verlofplan gold dan ook van € 20,- per dag naar €10,- per dag. Uit de onderbouwing van het schadeverzoek blijkt dat gedurende de gehele periode van verblijf en verlofplan voor klaagster van toepassing was en dat op de navolgende dagen voor haar volgens de rapportages aantoonbaar spanning en frustratie heeft ervaren: 4, 6, 20, 21, 26 en 27 juli 2022, 2, 10, 11 en 12 augustus 2022, 12 en 23 september 2022, 3 en 22 juli 2023, 8 en 22 augustus 2023, 20 oktober 2023 en 25 november 2023.

Gelet op al het voorgaande kent de klachtencommissie een schadevergoeding toe aan klaagster op basis van de genoemde 18 dagen. De hoogte van de toe te kennen schadevergoeding wordt daarbij dus gematigd vanwege het feit dat klaagster met (begeleid) verlof ging en op die manier zich rookwaar heeft kunnen verschaffen en ook heeft kunnen roken. Om deze reden kent de klachtencommissie een schadevergoeding toe van 18 keer 10 euro (180 euro).

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klaagster met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 1 december 2023

GEGROND;

- kent aan klaagster een schadevergoeding toe van € 180,- ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 27 januari 2026 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en mevrouw XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.

